

УДК 504.064

БІОІНДИКАЦІЯ СТАНУ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Кунденко М.П., д.т.н., професор, Бородай І.І., к.т.н., асистент
(Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка)

Останнім часом у багатьох країнах відбулися істотні зміни екологічних умов, причинами яких вважається інтенсивний вплив антропогенних чинників. Тому, пошуки методів досліджень, що дозволяють своєчасно спрогнозувати різні екологічні несприятливі наслідки, є вельми важливо. Серед них важливе значення мають методи біоіндикації, які дозволяють реально оцінити сумарний вплив різноманітних факторів впливу на середовище. Найбільш простим і доступним для широкого використання є визначення величини флуктурованої асиметрії білатеральних морфологічних ознак, що дозволяє оцінити стабільність розвитку організму, а також виявити комплексний вплив різних екологічних факторів на нього. Вона особливо помітна в місцях з сильним зовнішнім впливом, особливо там, де велике антропогенне забруднення середовища. Стабільність розвитку, як здатність організму до нормального розвитку (без порушень і помилок), є чутливим індикатором стану природних популяцій і дозволяє оцінювати сумарну величину антропогенного навантаження. Справжня методика заснована на виявленні, обліку та порівняльному аналізі асиметрії у різних видів живих організмів за певними ознаками [2]. Для оцінки ступеня виявлених відхилень від норми, їх місця в загальному діапазоні можливих змін показника розроблена бальна шкала [2].

Екологічні реалії сьогодення є множиною факторів, які продуковані різними за походженням джерелами забруднення. Їх функціонування характеризується сукупністю величин, змінних в часі та підпорядкованих геопросторовим особливостям території. Відтак, забезпечення декларованої державою безпечної для життя та здоров'я якості довкілля чи окремого його компонента вимагає врахування не лише якісних й кількісних показників емісій, але і системного аналізу. Реалізація цього завдання неможлива без використання методів біоіндикації з метою діагностики якості навколишнього середовища. Вивчення біоіндикаційних властивостей окремих видів дозволить встановити наявні зміни якості довкілля [1].

Список літератури:

1. Пляцук Д.Л. Проведення інтегральної експрес-оцінки якості атмосферного повітря в умовах зміни промислової інфраструктури регіону // Восточно-Европейский журнал передовых технологий. – 2015. – 75. – С. 58-63.
2. Методические рекомендации по выполнению оценки качества среды по состоянию живых существ: Метод. рекомендации / В. В. Караганов. – М., 2003.